

Nieuws & Co, 20 mei 2019, 17:05-17:13

00:00:01

Aankondiging: NPO radio 1, met Lara Rense.

00:00:04

Lara Rense: Komende uur in Nieuws & Co: dankzij het songfestival staat gebarentaal in het midden van de belangstelling. Maar waarom lukt het wel bij de liedjes van het songfestival en bij grote rampen niet om aan dove mensen te denken? We gaan het er zo over hebben. Zo klonk de overwinning van Duncan Laurence op het songfestival afgelopen zaterdag.

00:00:29

Songfestival: Ninety-three points... [gejuich]. Yes! We hebben 'm! Het is gelukt!

00:00:29

Lara Rense: Wie dan meekeek op NPO Extra, zag ook hoe de overwinning eruit zag in gebarentaal: handen in de lucht duimen omhoog en een groep gebarentolken die lachend en zwaaiend met de Nederlandse vlag in beeld sprongen.

00:00:45

Aankondiging: Lara Rense, Nieuws & Co.

00:00:45

Lara Rense: Want voor het eerst werd het songfestival in Nederland uitgezonden met een vertaling door gebarentolken op een digitaal kanaal van de NPO. Vorig jaar deed een aantal tolken zoiets al via Facebook en dit jaar is hun initiatief dus overgenomen door de publieke omroep. Nou, minister de Jonge van Volksgezondheid die vindt dat een goede zaak en wil kijken of gebarentolken vaker bij grote evenementen in beeld kunnen worden gebracht.

00:01:08

Minister de Jonge: Heel erg betekenisvol voor mensen die slechthorend zijn doof zijn. En ja dat ze mee kunnen maken wat iedereen mee kan maken, of het nou het songfestival is of een kabinetsreactie die gaat bijvoorbeeld over een aanslag of iets anders belangrijks wat er gebeurt. Je wilt meedoen, je wilt erbij horen, je wilt 't kunnen meemaken en dat is volkomen logisch dus ik ben daar nog mee bezig. Maar, ja, het lijkt mij een hele logische vraag van de mensen die doven en slechthorenden zijn. –Als u zegt van 'ik ben ermee bezig', waar bent u daarmee bezig? Nou, dat heeft ermee te maken natuurlijk ook krijg je dat ook goed ingeregeld. En ook de publieke omroep heeft daar bijvoorbeeld een rol in degene die verantwoordelijk is, eindverantwoordelijk is ook voor voor crisis en rampenbestrijding, dat is de minister van Justitie en Veiligheid heeft daar natuurlijk een rol in. En VWS de betrokkenheid van mijn departement is veel meer vanuit het VN-verdrag handicap waar daar heb ik een eerste verantwoordelijkheid in hoe leven we dat nou. –En daar staat in dat ook doven en slechthorenden rechten hebben op goede en kritische informatie. –Klopt inderdaad, en dat is ook de reden dat we er dus mee bezig zijn. –Kan ik het zo samenvatten dat u zegt van 't komt er maar het is nog even de vraag of het deze maand of kort daarna gebeurt? –Ik hecht toch even eraan om eigen woorden daarin te gebruiken. We zijn er mee bezig, en ik kom er zo snel als mogelijk op terug omdat ik de vraag vanuit de doven- en slechthorendengemeenschap heel erg snap en heel erg terecht vindt ook. –Maar is het een kwestie van maanden dit jaar of wordt het nog langer... –Ik kom daar voor de zomer kom ik daar op terug?

00:02:32

Lara Rense: Voor de zomer komt minister Hugo de Jonge hierop terug. Hij was in gesprek met parlementair verslaggever Hans Andringa. Ik praat door met Onno Crasborn hoogleraar gebarentaal aan de Radboud Universiteit in Nijmegen. Meneer Crasborn, goeiemiddag.

00:02:44

Onno Crasborn: Goeiemiddag.

00:02:46

Lara Rense: Voor de zomer komt hij erop terug, is dat wat u betreft snel genoeg?

00:02:51

Onno Crasborn: Nou het is fijn dat er eindelijk beweging in zit. Ik denk dat Nederland heel lang achter heeft gelopen op dit gebied en het is fijn om te horen dat de Rijksoverheid. Het daar nu toch stappen in wil gaan zetten. Dus en het is nooit nooit op tijd is het.

00:03:03

Lara Rense: Had altijd sneller gekund.

00:03:04

Onno Crasborn: Het had altijd sneller gekund.

00:03:06

Lara Rense: U heeft zelf ook gekeken afgelopen zaterdag. Wat is u opgevallen aan de gebarentolk bij de muziek?

00:03:12

Onno Crasborn: Ja wat ik geweldig vond is de variatie die je kon zien in de stijlen van de tolken. En er zijn 'sign dancers', dus waren niet alleen horende tolken maar er waren ook dove mensen die een vertaling op het podium brachten. Je ziet daar hoe rijk die taal is, dus je ziet hoe veel verschillende manieren je kunt hebben om emoties over te brengen, om een bepaalde sfeer uit een liedje over te brengen. En dat raakt ook heel erg denk ik aan de kwestie waar minister de Jonge over sprak: als er iets ergs gebeurd in Nederland, een ramp, dan wil je daar niet alleen feitelijke informatie over horen van de overheid, maar je wil daar ook een bepaalde emotie bij horen. Je wil daar ook bij horen, op wat voor een toon zegt de minister-president dat er iets vreselijks is gebeurd? Dat is in tekst best lastig over te brengen, en dat gaat heel erg goed via een tolk gebarentaal.

00:03:58

Lara Rense: En heeft u meegekregen wat dove en slechthorende mensen in uw omgeving vonden van deze vertaalslag, hoe hebben ze het ervaren?

00:04:06

Onno Crasborn: Ik heb het nog niet zo heel veel mensen gehoord over dit jaar ik weet dat vorig jaar mensen heel erg enthousiast waren en het valt me in het algemeen op ook op social media dat de de stemming over dit soort initiatieven heel erg ten positieve is veranderd. Dus waar tien jaar geleden misschien doven nog een beetje sceptisch waren zo van ik heb niks met muziek hè muziek dat is voor horenden. We merken ze nu dat er door zo'n vertaling, ja, een reële vertaalslag gemaakt wordt naar hun leven. Dat trekt ineens denk ik zeker een jonge generatie heel erg aan.

00:04:37

Lara Rense: En het dat werkt natuurlijk aan beide kanten zowel bij mensen die doof zijn en slechthorend als bij de horenden het lijkt wel alsof er een soort emancipatie van gebarentaal plaatsvindt juist ook door zoiets als het songfestival en het verslaan daarvan op deze manier.

00:04:50

Onno Crasborn: Ja, die indruk had ik ook ja. Op Twitter heb ik het een beetje zit te volgen zaterdagavond en het was enorm positief wat daar aan reacties kwam. En er is altijd een enkeling die vindt dat die tolk in de weg staat en dan schakelt die over naar het reguliere kanaal. Maar de meeste mensen die vonden het een enorme verrijking van dat evenement.

00:05:10

Lara Rense: En u bent er geloof ik voor om iedereen aan de gebarentaal te krijgen hè, dat zou goed zijn voor voor de Nederlandse samenleving. Waarom vindt u dat?

00:05:16

Onno Crasborn: Ik vind dat omdat er heel veel mensen zijn in Nederland die op enigerlei wijze moeite hebben met communiceren, en vaak heeft dat met gehoorverlies te maken. Er zijn anderhalf miljoen slechthorenden in Nederland. En die hebben allemaal een sociale omgeving van vijf-zes mensen die direct veel contact met hen hebben en die zouden enorm bij gebaat zijn als ze meer leren communicatie te ondersteunen, te verrijken, op een visuele manier, ja.

00:05:41

Lara Rense: Dan ontstaan er ook meer manieren van communiceren natuurlijk voor allerlei groepen kan ik mij voorstellen.

00:05:46

Onno Crasborn: Dat denk ik ook, ja. Dus de pure gebarentaal de Nederlandse Gebarentaal, afgekort NGT, die doven gebruiken en die we op het songfestival zagen, dat is een taal met ja een een een lange leerweg hè. Daar ben je een tijd mee bezig om een nieuwe taal onder de knie te krijgen. Maar ondersteunende gebaren bij je spraak die kun je langzaam opbouwen en daar kun je langzaam steeds meer van gaan gebruiken we gebruiken natuurlijk ook al heel veel gebaren hè, voor bijvoorbeeld lekker en nou voor videoscheidsrechter bij het voetbal zijn er nieuwe gebaren ontstaan, dus dat doen we al.

00:06:18

Lara Rense: En dit gaat natuurlijk verder dan alleen maar zo'n festival hè, want na de aanslag in Utrecht op 18 maart, kwam er ook al een oproep: zet bij belangrijke gebeurtenissen een gebarentolk naast de sprekers van politie en justitie. Dat zouden zij dan moeten regelen. Wat vindt u daarvan, want dat is natuurlijk ook ... ook daar wil je in meedoen, dat wil je ook meekrijgen.

00:06:39

Onno Crasborn: Ja. Het is precies wat ik eerder daarover al zei: er gaat heel veel emotie gepaard met dat soort situaties. En daar is gesproken taal, en gebarentaal voor doven, veel beter in staat om die lading over te brengen dan dan tekst, dan een persbericht bijvoorbeeld of in het geval van doven en slechthorenden ondertiteling. Zo zagen we een heel cru contrast bij die aanslag in Utrecht, een tijd terug, met Nieuw Zeeland, waar iets veel vreselijker nog was gebeurd, maar daar was de premier op tv met een tolk daarnaast. En dat geeft ineens een heel

ander beeld, voor de dovensgemeenschap en de slechthorenden in Nieuw Zeeland van wij worden ook serieus genomen, wij horen er ook bij. Los nog van de daadwerkelijke toegevoegde waarde.

00:07:25

Lara Rense: Is dat in andere landen beter geregeld dan hier? U noemt nu het voorbeeld van nieuw Zeeland, maar hoe doen wij het ten opzichte van andere landen?

00:07:32

Onno Crasborn: Ik krijg heel veel appjes van mensen, van oh, nou heb ik weer een tolk op tv gezien. En dan bleek het weer over Brazilië te gaan of over Amerika of nou ja Duitsland voor mijn part maar het gaat zelden over Nederland.

00:07:49

Lara Rense: Hoe verklaart u dat?

00:07:50

Onno Crasborn: Ik denk dat ermee te maken heeft dat de overheid altijd heel terughoudend is geweest met voorzieningen voor doven en slechthorenden en bijvoorbeeld nooit heeft gezegd, zoals heel veel andere Europese landen hebben gedaan, we erkennen die gebarentaal, dat is één van de inheemse talen van Nederland, die vinden wij belangrijk. En daardoor hebben ze zelf ook nooit de consequentie aan verbonden, wij moeten iets doen voor doven en slechthorenden als het gaat om overheidscommunicatie. Dus heel veel landen die zijn daar veel actiever in geweest die hebben ook in een wet verankerd hè, dat de lokale regionale nationale gebarentaal erkend is. En dat heeft denk ik, ja, gevolgen gehad voor overheidscommunicatie.

00:08:29

Lara Rense: Nou, we zijn benieuwd wat de minister gaat doen voor de zomer, waar hij mee komt. Hugo de Jonge hoorde u eerder in gesprek met Hans Andringa en Onno Crasborn, hoogleraar gebarentaal aan de Radboud Universiteit in Nijmegen. Dank u wel meneer Crasborn.

Deze spraak-naar-tekst is automatisch gecreëerd met www.amberscript.com